

MUNI
LAW

Elektronická kontraktace

a dokazování v civilních sporech

JUDr. Tomáš Ščerba Ph.D.

9.11.2024

Informace vyjádřené v této prezentaci představují ryze soukromé názory autora prezentace a jsou nezávazným a informativním přehledem určeným výhradně pro edukativní účely.

Tomáš Ščerba

Omezení

Obsah

- Základní pojmy
- Role VOP a technických norem
- Elektronický a biometrický podpis
- Životní cyklus elektronického dokumentu
- Právní závaznost a vynutitelnost
- Elektronické dokumenty jako důkazní prostředky
- Smart contracts

Elektronická právní jednání

Základní pojmy I.

- Elektronická kontraktace – proces uzavírání smluv elektronicky.
- Elektronický dokument - § 2 písm. e) zákona o archivnictví a spisové službě (č. 499/2004 Sb.)
 - „pro účely tohoto zákona se rozumí dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena“
- Pojem smlouvy – platnost, účinnost, možnost X dovolenost
- Nabídkou (ofertou) se rozumí právní jednání, které obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jednoduchým a bezpodmínečným přijetím a z něhož plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán (§ 1732 odst. 1 OZ); negativní vymezení v § 1733 OZ
- S nabídkou musí adresát včas projevit souhlas (akceptace); mlčení nebo nečinnost samy o sobě přijetím nejsou (§ 1740 odst. 1 OZ) X Invitatio ad offerendum
- Projev vůle obsahující výhrady, dodatky nebo jiné změny je odmítnutím nabídky a považuje se za novou nabídku (§ 1740 odst. 2 OZ)
- Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá účinnosti (§ 1745 OZ)
- Protiplnění (consideration), forma, podoba, smluvní přímus X konsenzus

Základní pojmy II.

- On-line smlouvy X Off-line smlouvy
- Písemná forma, papírová forma, forma notářského zápisu, konkludentní forma
- Distanční smlouvy, kvazi-distanční smlouvy, nedistanční smlouvy
- Adhéznost smluv
- Click-wrap
- Click-through
- Browse-wrap
- Shrink-wrap
- Srozumitelnost procesu, moment od kterého je smlouva závazná, povědomí o očekávané smlouvě, povědomí o podmínkách smlouvy, prokazatelnost projevů vůle, virtuální identita, AI a ML
- Přičitatelnost a zástupčí oprávnění
- Kybernetická bezpečnost

Právní jednání ve světle praxe mezinárodního obchodu

- Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (CISG)
 - Návrh na uzavření smlouvy určený jedné nebo několika určitým osobám je nabídkou, jestliže je dostatečně určitý a projevuje vůli navrhovatele, aby byl zavázán v případě přijetí. Návrh je dostatečně určitý, je-li v něm označeno zboží a jestliže výslovně nebo nepřímo stanoví množství a kupní cenu zboží nebo obsahuje ustanovení umožňující jejich určení. (čl. 14 odst. 1)
 - Prohlášení učiněné osobou, které byla nabídka určena, nebo její jiné jednání naznačující její souhlas s nabídkou, je přijetím. Mlčení nebo nečinnost samy o sobě nejsou přijetím. (čl. 18 odst. 1)
 - Přijetí nabídky se stává účinným v okamžiku, kdy vyjádření souhlasu dojde navrhovateli. Přijetí není účinné, jestliže vyjádření souhlasu nedojde navrhovateli v době, kterou určil, a není-li tato doba určena, v rozumné době s přihlédnutím k okolnostem obchodu, včetně rychlosti sdělovacích prostředků, které navrhovatel použil. Ústní nabídka musí být přijata ihned, ledaže z okolností vyplývá něco jiného. (čl. 18 odst. 2)
 - Odpověď na nabídku, která se jeví přijetím, avšak obsahuje dodatky, omezení nebo jiné změny, je odmítnutím nabídky a je protinabídkou. (čl. 19 odst. 1)
 - Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky se stane účinným podle ustanovení této Úmluvy. (čl. 23)

Elektronická právní jednání bez požadavku formy

- Právní jednání jako projev vůle směřující k vyvolání zamýšlených právních následků nemusí mít vždy specifickou formu
- § 559 OZ Povinnou písemnou formu musí stanovit výslovně zákon nebo smluvní ujednání
- V elektronické podobě lze kromě způsobů zvláště aprobovaných i pro povinné jednání v písemné formě jednat těmito způsoby:
 - E-mailem (prostřednictvím sítě elektronických komunikací)
 - SMS zprávou
 - Zprávou zaslou prostřednictvím některé ze sociálních sítí
 - System-to-System komunikací
- V případě rozhodování kolektivních orgánů právnických osob, lze pro právní jednání jejich členů tam, kde postačí ústní forma, využít zařízení umožňující telekonferenci, či videokonferenci

Role VOP a technických norem

Role VOP a technických norem

- Část smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky (VOP), které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy. Odchylná ujednání ve smlouvě mají před zněním obchodních podmínek přednost. (§ 1751 odst. 1)
- Obchodní podmínky jsou nedílnou součástí smlouvy a strany se jimi musí řídit
- VOP se většinou věnují odpovědnosti za vady, případům vis maior, fakturačními postupy atd.
- V případě rozporu při výkladu VOP se postupuje dle § 557 OZ
- V určitých případech mohou být VOP jednostranně měněny (§ 1752); druhá strana může se změnou vyjádřit nesouhlas a smlouvu vypovědět
- Specializovaná odvětví často ve smlouvách užívají technické normy
 - ČSN; ČSN EN; ČSN EN ISO

Elektronický podpis a jeho alternativy, biometrický podpis a otázka GDPR

Nařízení eIDAS a jeho provedení v ČR

- NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 910/2014 o **elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu (eIDAS)**
 - Důvěryhodnost on-line prostředí prostředkem pro rozvoj elektronických transakcí na vnitřním trhu
 - Cílem odstranění stávajících překážek přeshraničního využívání prostředků pro elektronickou identifikaci, které se v členských státech používají k autentizaci
 - Společný základ pro bezpečnou elektronickou komunikaci mezi občany, podniky a orgány veřejné moci
 - **Zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce** (č. 297/2016 sb.)
 - Plus změnový zákon č. 298/2016 sb.
 - **Zákon o elektronické identifikaci** (č. 250/2017 sb.)
 - Plus změnový zákon č. 251/2017 sb.
- Podpisy/pečetě lze vytvářet individuálně, „dávkově“ i automaticky

Elektronický podpis

- „Data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, a která podepisující osoba používá k podepsání“
- Nástroj pro identifikaci a autentizaci v prostředí elektronické komunikace
- Smyslem je umožnit použití digitálního podpisu jako ekvivalentu podpisu vlastnoručního při běžné listinné formě komunikace
- Založeno na certifikačních službách a principu přenosu důvěry
- **Zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (č. 297/2016**

Sb.)

- Elektronický podpis (prostý – relativně nízká míra jistoty!)
- Zaručený elektronický podpis (data pro vytvoření el. podpisu kontroluje podepisující!)
- Zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis (uznávaný podpis)
- Kvalifikovaný podpis (kvalifikovaný prostředek pro vytváření el. podpisů na samostatném nosiči)
- Jiné druhy podpisů (např. biometrický)

Elektronický podpis

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2019, sp. zn. 29 NSČR 133/2017
- *„Jak je zjevné ze shora uvedeného, úředně ověřený podpis je úzce vymezený institut s jasně danými náležitostmi, pravomocí osob, které mohou úřední ověření podpisu provést, a danými účinky. Legalizací tedy může být pouze proces provedený dle § 74 notářského řádu nebo dle § 10 a § 11 zákona o ověřování, a to pouze osobami vymezenými těmito zákony (lze ještě pro úplnost zmínit úpravu § 35 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, ve spojení s vyhláškou č. 272/2000 Sb., o ověřování pravosti podpisu nebo shody opisu nebo kopie s listinou velitelem lodě). Zákonodárce však přiznává stejné účinky jako úředně ověřenému podpisu i prohlášení advokáta dle § 25a odst. 1 zákona o advokacii. Zaručenému elektronickému podpisu však právní předpisy stejné účinky dosud nepřiznávají.“*

Elektronický podpis

- Jaké dokumenty nelze elektronicky podepsat?
 - Akcie, směnky, šeky a dokumenty podobného charakteru
 - Některé korporátní akty
(Teprve od nedávna lze elektronicky podepsat dokumenty vyžadující ověření podpisu – viz následující slide)
- <https://webgate.ec.europa.eu/tl-browser/#/>

Aktuality v oblasti elektronických podpisů

- Od 1. 7. 2022 nabyla účinnosti příslušná ustanovení zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby, která všeobecně zavádí možnost tzv. e-legalizace (+ související novela zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování)
- E-legalizaci budou mimo advokáty (od 1. 7. 2022 – viz novela zákona 85/1996 Sb., o advokacii č. 261/2021 Sb.) a notáře (od 1. 9. 2021 dle zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád) moci provádět Hospodářská komora ČR, újezdni úřady, pobočky České pošty, krajské úřady a z ověřujících obecních úřadů ty, které jsou kontaktními místy veřejné správy
 - Proces e-legalizace:
 - Klient doloží ověřující osobě elektronický dokument opatřený elektronickým podpisem
 - Podepisující může využít jakýkoli z druhů elektronického podpisu, tedy i elektronický podpis prostý
 - Podepisující osoba elektronický podpis připojený k dokumentu v elektronické podobě uzná před ověřující osobou za vlastní
 - Ověřující osoba ověří totožnost podepisujícího a s dokumentem spojí svůj kvalifikovaný elektronický podpis a kvalifikované elektronické časové razítko

Biometrické podpisy

- Dynamický biometrický podpis (DBP) má povahu elektronického podpisu, neboť splňuje definici obsaženou v nařízení eIDAS
- V případě sporu o pravost podpisu či podepsaného dokumentu umožňuje prokázat, že určitý dokument byl podepsán konkrétní osobou v tvrzeném okamžiku a v předkládané podobě (tedy nebyl od podpisu pozměněn)
- Vlastnoruční podpis je zaznamenáván skrze hodnoty v kanálech X, Y (souřadnice polohy), v kanálu T (čas) a v případě podpisu podporovaným stylusem také v kanálu F (tlaková síla), čímž umožňuje analyzovat jak statické (např. směr, délka a úhel tahu, oblouky a křivky, počet smyček, posloupnost tahů), tak zejména dynamické vlastnosti podpisu (např. tlak ruky, rychlost, a zrychlení) a oproti běžnému podpisu nadto také speciální znaky (např. časové odstupy mezi písmeny, v případě podpisu podporovaným stylusem pak také orientace pera či tzv. airmoves)
- Reflektuje znaky chování podepisující se osoby ve smyslu definice biometrických údajů podle čl. 4 odst. 14 GDPR a dle současné rozhodovací praxe dozorových úřadů představuje zvláštní kategorii osobních údajů podle čl. 9 GDPR (důsledkem trvalého spojení s dokumentem obsahujícím rovněž údaje použité k identifikaci subjektu údajů)

Elektronické dokumenty a GDPR

- Nařízení EU č. 679/2016 (GDPR) článek 4 odst. 1)
 - *„osobními údaji se rozumí veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen „subjekt údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby“*
- Zpracování je jakýkoli úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů
- Princip odpovědnosti správce za dodržení zásad zpracování
- ČR: „adaptační“ zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, „změnový“ zákon č. 111/2019 Sb.

Elektronická pečeť

- „Data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, s cílem zaručit jejich původ a integritu“
 - „Nestanoví-li jiný právní předpis jako náležitost právního jednání obsaženého v dokumentu podpis nebo tato náležitost nevyplývá z povahy právního jednání, veřejnoprávní podepisující a jiná právnická osoba, jedná-li při výkonu své působnosti, zapečetí dokument v elektronické podobě kvalifikovanou elektronickou pečetí.“ (297/2016 Sb.)
- Zákon uznává tři technická řešení: vzdálené pečetění; pečetění speciálním HSM modulem; pečetění čipovou kartou či USB tokenem
- **4 druhy**
 - Prostá elektronická pečeť
 - Zaručená elektronická pečeť
 - Zaručená elektronická pečeť založená na kvalifikovaném certifikátu
 - Kvalifikovaná elektronická pečeť

Elektronické časové razítko

- „Data v elektronické podobě, která spojují jiná data v elektronické podobě s určitým okamžikem a prokazují, že tato jiná data existovala v určitém okamžiku“
 - Prosté časové razítko (mohou být vydávána kýmkoliv, většinou bezplatně, nemají dostatečnou právní váhu a nelze je tudíž použít pro prodloužení platnosti dokumentu)
 - Kvalifikované časové razítko (vydávány kvalifikovanými certifikačními autoritami (dle eIDAS) za úplatu)
- Vhodné u elektronických dokumentů, kde je nutné prokázat čas jejich vzniku (např. účetní doklady)
- Prodlužuje platnost dokumentu do doby po konci platnosti použitého elektronického podpisu
- Dlouhodobě (i po zneplatnění nebo expiraci podpisu) zajišťuje možnost autorizované konverze dokumentu

Životní cyklus elektronického dokumentu

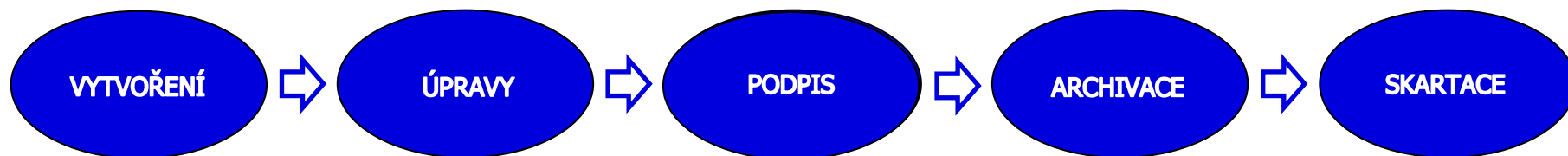
Vznik elektronických dokumentů

- Elektronické dokumenty mohou vznikat originálně i konverzí (nejedná se o vytvoření v pravém slova smyslu, spíš vznik kopie dokumentu v elektronické podobě)
- K právnímu jednání učiněnému elektronicky obecně občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.)
- § 559, § 561, § 562, § 3026 odst. 1
- Definice právního jednání není v OZ výslovně upravena, ale lze jej definovat tím, že **vede k založení, změně nebo zrušení právního poměru podle rozhodnutí jednajícího při uskutečňování autonomie vůle**
- Platné právní jednání vyžaduje:
 - **Projev vůle**
 - Zaměření jednajícího na **vyvolání právních následků**
 - **Uznání projevu vůle** (existence právní normy pojící projev vůle s příslušnými právními následky)

Vznik elektronických dokumentů v kontextu jejich životního cyklu

- Pokud je právní jednání učiněno elektronicky, je jeho písemná forma zachována, pokud umožňuje zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby
 - **Identifikace** (Identifikačním prvkem je zpravidla jméno a příjmení, popř. rodné číslo atp) - 1:n
 - **Autentizace** (ověření totožnosti subjektu, který dané právní jednání učinil nebo subjektu, který se zavazuje z určitého právního jednání plnit) - 1:1
 - **Podpis osoby** vyjadřuje nejen autentizaci, ale zakládá i projev vůle
- Posledním, avšak důležitým, znakem pro existenci elektronického právního jednání je trvalost

- **Životní cyklus elektronického dokumentu:**

Uložení, retence a archivace

- Dlouhodobé uchovávání elektronických dokumentů ve smyslu

Nařízení eIDAS (článek 34)

- definováno jako kvalifikovaná služba uchovávání kvalifikovaných elektronických podpisů
- primárně se jedná o dlouhodobou péči o elektronické podpisy a pečeti, nikoli o elektronický dokument jako takový

– Retence

- Doba retence vyplývá ze zákonů
 - Zákon o účetnictví (563/1991 Sb.) – 10 let
 - AML zákona (253/2008 Sb.) – 10 let od uskutečnění obchodu mimo obchodní vztah nebo od ukončení vztahu s klientem
- Dále jsou informace uchovávány po dobu trvání smluvního vztahu
- Zákonná promlčecí lhůta dle § 629 OZ (3 roky; 10 let u majetkových práv)

– Archivace

- Zákon o archivnictví a spisové službě (499/2004 Sb.)

Skartace

- Posledním krokem životního cyklu dokumentu u původce je skartační řízení
 - Postup, při kterém se vyřazují dokumenty, jimž uplynuly skartační lhůty a jež jsou nadále nepotřebné pro činnost původce (§ 7 odst. 3 zákona č. 499/2004 Sb.)
- Klíčové je posouzení hodnoty dokumentů a rozhodnutí o jejich selekci za archiválie nebo o jejich zničení
- Provádí příslušný archiv

Právní závaznost a vynutitelnost obsahu elektronických dokumentů

Právní závaznost a vynutitelnost obsahu elektronických dokumentů

- Čl. 25 odst. 1, čl. 35 odst. 1, čl. 41 odst. 1, čl. 43 odst. 1, čl. 46 **Nařízení eIDAS** -> **Výslovný zákaz diskriminace elektronické podoby**
- **Presumpce poctivosti** - § 7 OZ: „*Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.*“
- § 565 OZ - vyvratitelná právní **domněnka o uznání pravosti a pravdivosti jakéhokoli dokumentu stojící na kritériu zjevného podpisu** konkrétní soukromé listiny
- § 562 odst. 1 OZ je samostatně aplikovatelnou právní normou, která je ve vztahu speciality vůči obecné úpravě písemnosti s podpisem uvedené v § 561 odst. 1 OZ
 - Upravuje, kdy elektronické právní jednání dostačuje požadavku písemné formy, aniž by bylo elektronicky podepsáno
- Pokud požadavek písemné formy plní i funkci zajišťovací a zabezpečuje právní jistotu třetích osob, podpis je nutný

Právní závaznost a vynutitelnost obsahu elektronických dokumentů

- **Zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (č. 297/2016 Sb.) § 7**
 - Stanoví, zda lze k podepisování elektronickým podpisem použít zaručený elektronický podpis, uznávaný elektronický podpis, případně jiný typ elektronického podpisu, podepisuje-li se elektronický dokument, pokud nejde o veřejnoprávní subjekt, nebo jednání směrem k veřejnoprávnímu subjektu
- -> Všechny druhy elektronického podpisu mají účinky vlastnoručního podpisu
- Pouze **kvalifikovaný elektronický podpis** musí být uznáván ve všech členských státech
- Mezi soukromoprávními subjekty, záleží zpravidla na nich, jaké požadavky si pro platnost zamýšleného právního jednání nastaví, zákon minimální podmínky nevymezuje
- Nedohodnou-li se kontrahenti jinak, k platnosti právního jednání v zásadě postačí připojit elektronický podpis „prostý“
- <https://webgate.ec.europa.eu/tl-browser/#/>

Recentní judikatura k platnosti elektronického právního jednání – po účinnosti eIDAS

- Rozhodnutí Okresního soudu Ostrava ze dne 01.12.2020, sp. zn. **30 C 264/2020**
 - „V předložené úvěrové smlouvě bylo uvedeno, že žalovaný tuto smlouvu podepsal elektronicky. Podle zák. č. 397/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, v němž jsou zakotveny požadavky na elektronický podpis, lze k podepisování elektronickým podpisem použít kvalifikovaný elektronický podpis (srov. § 5), uznávaný elektronický podpis (srov. § 6), nebo případně jiný typ elektronického podpisu (srov. § 7), tj. všechny typy elektronických podpisů, které zná nařízení eIDAS (nařízení EU [číslo] 2014). Podle legální definice elektronického podpisu uvedené v čl. 3 bodu 10 nařízení eIDAS lze za elektronický podpis považovat jakákoliv data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, a která podepisující osoba používá k podepsání. Přestože elektronický podpis je vymezen velmi široce, nelze za něj považovat pouhé uvedení jména a příjmení žalovanému a dodatku o SMS verifikaci samo o sobě neumožňuje přesně identifikovat podepisující osobu.“
 - Následuje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2021, sp. zn. 33 Cdo 2869/2020 – aktuální praxe

Recentní judikatura k platnosti elektronického právního jednání – po účinnosti eIDAS

- Rozhodnutí Okresního soud Přerov ze dne 11.12.2020 sp. zn. 9 C 185/2020
- *„Podle § 7 adaptačního zákona postačuje při soukromoprávní komunikaci jakýkoliv typ elektronického podpisu, včetně tzv. prostého elektronického podpisu, který nemusí naplňovat požadavky kladené na vyšší formy elektronických podpisů v podobě tzv. zaručeného a kvalifikovaného elektronického podpisu. Podle legální definice elektronického podpisu uvedené v čl. 3 bodu 10 nařízení eIDAS lze za elektronický podpis považovat jakákoliv data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, a která podepisující osoba používá k podepsání. S ohledem na takto široké vymezení elektronického podpisu lze nepochybně za tzv. prostý elektronický podpis považovat rovněž napsání jména a příjmení na závěr e-mailové zprávy. Ovšem i z dalších listinných důkazů lze dojít k závěru o dostatečné identifikaci osoby žalovaného, a to např. tzv. „verifikační platbou“, ofocení občanského průkazu, sdělením banky o souhlasu s inkasem ad. V soukromoprávním styku se jedná o zcela běžné prostředky ověření identity člověka, který jedná pomocí elektronických prostředků..“*

Recentní judikatura k platnosti elektronického právního jednání

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2019, sp. zn. 23 Cdo 3439/2018
 - *„Mezi osobami z různých států může být ve smyslu čl. II Newyorské úmluvy uzavřena platně rozhodčí smlouva výměnou e-mailů, které neobsahují kvalifikovaný elektronický podpis.“*
- **Nález Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. I. ÚS 1981/17**
 - *„Dospěl-li Nejvyšší soud k závěru, že dovolání nebylo podáno prostřednictvím obhájce, byť bylo odesláno z e-mailové adresy původního obhájce stěžovatele a vybaveno ověřeným elektronickým podpisem obhájce zmocněného substituční plnou mocí, aniž byli tito stěžovatelovi obhájci (či některý z nich) vyzváni k odstranění vady podání, porušil tím stěžovatelovo právo na přístup k soudu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.“*
 - Prejudikatura: stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015, nález Ústavního soudu ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/12, nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1829/13,.....

Recentní judikatura k platnosti elektronického právního jednání

- **Rozsudek NSS ze dne 05.05.2023, sp. Zn. 5 As 37/2022 - 24**
- „Akceptuje-li soud podání učiněné elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu, přičemž není pochyb ani o osobě žalobce, resp. jeho zástupce, ani o jeho obsahu, přičemž soud následně vůči žalobci činí opakované úkony (výzva k úhradě poplatku, předložení plné moci, poučení o složení senátu, výzva k vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím bez nařízení jednání), přičemž doručuje do datové schránky advokáta a ten na jednotlivé úkony včas a jednoznačně reaguje, nelze poté žalobu odmítnout dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.“
- **Rozhodnutí VSP ze dne 23. 10. 2023 č. j. 3 VSPH 610/2023-A-122**
- *Podle VSP je dosavadní praxe nižších soudů (zejm. insolvenčních) spočívající v akceptaci kvalifikovaných elektronických podpisů namísto vlastnoručních, úředně ověřených podpisů na návrzích, které mají být dle zákona opatřeny úředně ověřeným podpisem (typicky návrh na zahájení insolvenčního řízení, nebo návrh na oddlužení a jiná podání v insolvenčních věcech), nesprávná. Soudy musí listiny podepsané kvalifikovaným elektronickým podpisem, který není evidován v základních registrech obyvatel pro příslušnou podepisující osobu, považovat za vadné a neobsahující zákonem vyžadované náležitosti.*

Elektronické dokazování

Nosiče důkazních prostředků – civilní řízení

- Účelem procesního dokazování je dobrat se pokud možno **pravdivých poznatků** o rozhodujících skutečnostech, jejichž poznání poslouží soudu jako podklad pro spravedlivé, správné a zákonné rozhodnutí.
- Povinnost **tvrdit** rozhodné skutečnosti a na ni navazující povinnost navrhnout důkazy k **prokázání** tvrzených skutečností, ustanovení **znalce**
- Provedení důkazu prováděno během jednání, ale i mimo něj (NZ o provedeném úkonu)
- Dokazují se taková tvrzení účastníků, která mají vliv na výsledek řízení
- Soud může při svých skutkových zjištěních vyjít právě ze shodných tvrzení účastníků
- Není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé nebo známé soudu z jeho činnosti
- **Zásady:** nezávislost a nestrannost soudů a soudců, zákonný soud a soudce, zásada rovnosti a kontradiktornosti, veřejnosti, ústnosti, přímosti, hospodárnosti, předvídatelnosti, dispoziční a oficiality, projednací, vyšetřovací, volného hodnocení důkazů, legální teorie důkazní, jednotnosti řízení, koncentrační, materiální a formální pravdy

Nosiče důkazních prostředků – civilní řízení

- § 79 odst. 2 občanského soudního řádu (č. 99/1963 Sb.)
 - „Žalobce je povinen k návrhu připojit písemné důkazy, jichž se dovolává, a to v listinné nebo v elektronické podobě.“
- Písemné důkazy obecně patří mezi **nejčastější důkazní prostředky** překládané soudu (značná vypovídací hodnota, mnohdy zakládají vzájemný vztah mezi žalobcem a žalovaným, vysoká důkazní síla)
- Důkazy předkládané v elektronické podobě se soudu podávají buď **na vhodném nosiči dat, nebo doručením soudu prostřednictvím veřejné datové sítě**
- Soudce by měl při provádění elektronických písemností vycházet, pokud je to možné, z pravidel ustanovených v **§ 129 OSŘ (důkaz listinou)**
- Dokazování soukromých a veřejných listin dále upravují ustanovení § 565-569 OZ
- **Právní domněnka pravosti (forma) a správnosti (obsah) listin § 562 OZ**
- Problematická otázka **trvalosti elektronických dokumentů**

Doručování elektronických dokumentů

- Za doručování písemností elektronickou cestou **v rámci občanskoprávního řízení** lze považovat doručení **prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky**
- *„Není-li možné takto doručit, soud doručí písemnost na žádost adresáta na jím sdělenou elektronickou adresu, jestliže adresát soud o doručení písemnosti tímto způsobem požádal nebo s ním vyslovil souhlas a jestliže uvedl akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb, který vydal jeho kvalifikovaný certifikát a vede jeho evidenci, nebo předložil svůj platný kvalifikovaný certifikát“*
- Soud při tomto způsobu doručování vyzve adresáta, aby doručení potvrdil soudu do 3 dnů od odeslání písemnosti datovou zprávou podepsanou jeho uznávaným elektronickým podpisem
- Jestliže se písemnost zasláná na elektronickou adresu vrátila soudu jako nedoručitelná nebo jestliže adresát do 3 dnů od odeslání písemnosti nepotvrdil soudu její přijetí požadovaným způsobem, je doručení neúčinné
- Jiné způsoby doručování písemností elektronickou cestou nejsou zákonem upraveny

MUNI
LAW

Smart contracts

Smart contracts

- Jedním z možných využití blockchainu jsou tzv. smart contracts (dohody stran, které jsou prováděny počítačovým programem)
- Ve zdrojovém kódu programu, se kterým se strany smart contractu mohou seznámit před jeho uzavřením, jsou zaneseny smluvní podmínky, zdrojový kód je následně uložen v blockchainu a program se spouští automaticky za předem stanovených (a ve zdrojovém kódu zanesených) podmínek
- Ke splnění závazků vyplývajících ze smart contractu dojde bez ohledu na následnou vůli smluvní strany
- Omezeno na transakce, jejichž provedení může nastat zápisem do blockchainu
- Problematické z hlediska splnění definice závazku (§ 1721, 1789 OZ – problémem je, že smart contract proběhne nezávisle na jednání smluvních stran)

Doporučené zdroje

- LECHNER, T. Elektronické dokumenty v právní praxi. Praha: Leges, 2013
- DONÁT, J., TOMÍŠEK, J. Právo v síti. Průvodce právem na internetu. Praha. C. H. Beck, 2016, s. 160.
- KMENT, V. Elektronické právní jednání: Srovnávací analýza s důrazem na využití elektronického podpisu podle práva EU, České republiky a Německa. Praha: Wolters Kluwer, 2018

MUNI
LAW

Nyní je prostor pro Vaše otázky

Děkuji za pozornost!

- JUDr. Tomáš Ščerba, Ph.D.
- Advokát
- Panská 2, Praha 1
- +420 602 333 760
- tomas.scerba@gmail.com